

Suvestinė redakcija nuo 2024-02-23 iki 2025-07-16

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2003, Nr. [123-5618](#), i. k. 1031100NUTA00001688

Nauja redakcija nuo 2022-01-01:

Nr. [889](#), 2021-10-27, paskelbta TAR 2021-10-29, i. k. 2021-22674

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS
DĖL VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO KATEGORIJŲ NUSTATYMO IR JŲ
TAIKYMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2003 m. gruodžio 24 d. Nr. 1688
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 6 straipsniu ir atsižvelgdama į Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašą (pridedama).

2. Pavesti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės, regionų plėtros tarybų, gyventojų aptarnavimo įstaigų vadovams patvirtinti valstybės tarnautojų, valstybės pareigūnų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų bei kitų valstybės pinigų fondų, pareigybių, kurioms taikomos konkrečios valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos, sąrašus.

3. Rekomenduoti valstybės ir savivaldybių įmonių, asociacijų, įmonių, įstaigų ir organizacijų, išskyrus nurodytas šio nutarimo 2 punkte, vadovams nustatyti valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją pareigybėms, kurių aprašyme nustatytos bendravimo su asmenimis, dokumentų rengimo ar pildymo funkcijos, ir sudaryti šių pareigybių sąrašą.

4. Nustatyti, kad užsieniečiams, kuriems yra ar buvo suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, įdarbinti valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos netaikomos 3 metus nuo laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje suteikimo šiems asmenims.

Papildyta punktu:

Nr. [227](#), 2022-03-16, paskelbta TAR 2022-03-17, i. k. 2022-04915

Punkto pakeitimai:

Nr. [137](#), 2024-02-21, paskelbta TAR 2024-02-22, i. k. 2024-03400

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ALGIRDAS MONKEVIČIUS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2003 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1688
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2021 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. 889
redakcija)

VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO KATEGORIJŲ NUSTATYMO IR JŲ TAIKYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja valstybinės kalbos mokėjimo kategorijas ir lietuvių kalbos mokėjimo lygius, jų tarpusavio atitiktį, reikalavimus asmens lietuvių kalbos kaip svetimšios mokėjimui (toliau – reikalavimai asmens lietuvių kalbos mokėjimui), valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų ir lietuvių kalbos mokėjimo lygių taikymo tvarką.

2. Valstybinės kalbos mokėjimo kategorija skirta asmens valstybinės kalbos mokėjimui įvertinti. Nustatant valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją, orientuojamasi į Bendrųjų Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenų kalbos mokėjimo lygius ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2016 m. birželio 17 d. posėdyje aprobuotus lietuvių kalbos kaip svetimšios mokėjimo lygių turinio aprašus ir šį Aprašą.

3. Lietuvių kalbos mokėjimo lygiai taikomi užsienio lietuviams ir užsieniečiams, siekiantiems, kad jų lietuvių kalbos žinios būtų įvertintos ir įteisintos.

4. Valstybinės kalbos mokėjimo kategorija ir (arba) lietuvių kalbos mokėjimo lygis asmeniui nustatomas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Asmeniui nustačius valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją ir (arba) lietuvių kalbos mokėjimo lygį išduodamas pažymėjimas, kurio turinį, formą ir išdavimo tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras.

II SKYRIUS LIETUVIŲ KALBOS MOKĖJIMO LYGIAI IR REIKALAVIMAI ASMENS LIETUVIŲ KALBOS MOKĖJIMUI

5. Nustatomi šeši lietuvių kalbos mokėjimo lygiai (žemiausias – A1, aukščiausias – C2):

5.1. lietuvių kalbos mokėjimo A1 lygis „Lūžis“ (pradedantis vartotojas). Asmuo geba suprasti ir vartoti žinomus būtiniausius posakius ir pagrindines frazes, esant konkrečiam poreikiui. Geba prisistatyti ir pristatyti kitą, užduoti asmeninio pobūdžio klausimų (pavyzdžiui, kur gyvena, ką pažįsta, kokius daiktus turi) ir atsakyti į tokius pat klausimus. Geba susikalbėti labai paprastai, jei tik pašnekovas kalba lėtai, aiškiai ir yra tam pasirengęs. Geba trumpai ir paprastai parašyti neoficialų raštelį, įrašyti asmens duomenis anketoje (vardą, pavardę, pilietybę, adresą);

5.2. lietuvių kalbos mokėjimo A2 lygis „Pusiaukelė“ (pradedantis vartotojas). Asmuo geba suprasti trumpus, aiškios sandaros sakinčius ir rašytinius tekstus ir dažnai vartojamus posakius įprastomis kasdienio gyvenimo temomis (pavyzdžiui, apie asmenį, šeimą, pirkimą, vietos geografiją, darbą). Geba kalbėti apie konkrečius žinomus dalykus, pildyti tipinių dokumentų formas, rašyti neoficialius trumpus tekstus (pavyzdžiui, skelbimus, laiškėlius), paprastomis kalbos priemonėmis geba papasakoti apie savo išsilavinimą, artimiausią aplinką, būtiniausius poreikius. Taip pat geba suprasti sakinį ir rašytinį tekstą, naudotis mažiausiu pareigų terminijos kiekiu;

5.3. lietuvių kalbos mokėjimo B1 lygis „Slenkstis“ (savarankiškas vartotojas). Asmuo geba suprasti sakinčius ir rašytinius tekstus žinomomis temomis, kalbėti įvairiomis kasdienio gyvenimo ir darbo temomis, apibūdinti patirtį, įvykius, svajones, viltis, norus, trumpai nusakyti priežastis,

paašškinti nuomones ar planus, geba pildyti tipinių dokumentų formas, rašyti trumpus tekstus kasdienio gyvenimo ir darbo temomis, kurti paprastą rišlų tekstą įprastomis arba jam įdomiomis temomis. Taip pat geba suprasti sakytinę kalbą, rašytinį tekstą ir bendrauti;

5.4. lietuvių kalbos mokėjimo B2 lygis „Aukštuma“ (savarankiškas vartotojas). Asmuo geba suprasti ilgus sudėtingus sakytinius ir rašytinius tekstus konkrečiomis ir abstrakčiomis temomis, taip pat ir specializuotas diskusijas profesinėmis temomis. Geba laisvai kalbėti įvairiomis temomis, paašškinti požiūrius ir nuomones svarstomais klausimais, išdėstyti įvairių pasirinkimų pranašumus ir trūkumus, geba rengti oficialius dokumentus ir juos tvarkyti, aiškiai ir taisyklingai dėstyti mintis raštu. Geba kurti aiškų, detalų tekstą daugeliu temų ir paašškinti savo požiūrį svarstomais klausimais, išdėstydamas įvairių pasirinkimų pranašumus ir trūkumus;

5.5. lietuvių kalbos mokėjimo C1 lygis, veiksmingas kalbos mokėjimas (geras vartotojas). Asmuo geba suprasti įvairius ilgus sudėtingus sakytinius ir rašytinius tekstus ir suvokti jų potekstę. Geba laisvai ir greitai išdėstyti savo nuomonę, nuostatą, pažiūras. Geba lanksčiai ir veiksmingai vartoti sakytinę ir rašytinę kalbą visuomeniniams, akademiniais ir profesiniais tikslais. Geba kurti aiškų, gerai sukomponuotą, detalų tekstą sudėtingomis temomis laikydamasis stiliaus ir formos reikalavimų, tinkamai vartodamas kalbos priemones;

5.6. lietuvių kalbos mokėjimo C2 lygis, puikus kalbos mokėjimas (geras vartotojas). Asmuo geba lengvai suprasti iš esmės viską, ką girdi ar skaito: abstrakčius, struktūros ar kalbos požiūriu sudėtingus tekstus (žinytus, vadovėlius, specializuotus straipsnius, grožinės literatūros kūrinius). Nuosekliai atpasakodamas diskusijas, pasakojimus ar nuomones geba apibendrinti skirtingų skaitomų ar klausomų šaltinių informaciją. Geba visiškai laisvai ir tiksliai, perteikdamas reikšmės niuansus išdėstyti savo nuomonę, nuostatą, pažiūras net ir ypač sudėtingomis sąlygomis. Geba parašyti aiškų sklandų tinkamo stiliaus tekstą, aiškos loginės struktūros sudėtingą laišką, pranešimą ar straipsnį, grožinės literatūros kūrinių apžvalgas.

III SKYRIUS

VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO KATEGORIJOS IR JŲ ATITIKTIS LIETUVIŲ KALBOS MOKĖJIMO LYGIAMS

6. Nustatomos trys valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos (žemiausia – pirmoji, aukščiausia – trečioji):

6.1. pirmoji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija atitinka lietuvių kalbos mokėjimo A2 lygį (reikalavimai asmens lietuvių kalbos mokėjimui aprašyti Aprašo 5.2 papunktyje);

6.2. antroji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija atitinka lietuvių kalbos mokėjimo B1 lygį (reikalavimai asmens lietuvių kalbos mokėjimui aprašyti Aprašo 5.3 papunktyje);

6.3. trečioji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija atitinka lietuvių kalbos ne žemesnį kaip B2 mokėjimo lygį (reikalavimai asmens lietuvių kalbos mokėjimui aprašyti Aprašo 5.4 papunktyje). Asmenys, mokantys lietuvių kalbą C1 / C2 lygiu, laikomi įgijusiais trečiąją valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją.

IV SKYRIUS

VALSTYBINĖS KALBOS MOKĖJIMO KATEGORIJŲ IR LIETUVIŲ KALBOS MOKĖJIMO LYGIŲ TAIKYMAS

7. Pirmoji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija taikoma paslaugų teikimo, gamybos, prekybos, transporto ir kitų sričių darbuotojams, jeigu jie darbo reikalais turi bendrauti su asmenimis ir (ar) pildyti tipinių dokumentų formas (vairuotojai, rūbininkai, padavėjai, pardavėjai ir kiti prekybos darbuotojai, kiti ūkines ar technines funkcijas atliekantys darbuotojai ir panašiai).

8. Antroji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija taikoma švietimo, kultūros, sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir kitų sričių darbuotojams, valstybės tarnautojams ir valstybės pareigūnams, kuriems būtinas ne aukštesnis kaip aukštasis koleginius išsilavinimas, iki 2009 m.

įgytas aukštesnysis išsilavinimas arba iki 1995 m. įgytas specialusis vidurinis išsilavinimas, jeigu jie darbo reikalais turi nuolat bendrauti su asmenimis ir (ar) pildyti tipinių dokumentų formas (išskyrus mokytojus, ugdančius valstybine kalba).

9. Trečioji valstybinės kalbos mokėjimo kategorija taikoma valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų vadovams, valstybės tarnautojams ir valstybės pareigūnams, kuriems būtinas aukštasis universitetinis arba lygiavertis išsilavinimas, valstybine kalba ugdančiams mokytojams, aviacijos specialistams, užtikrinantiems skrydžių saugą (skrydžių vadovams ir orlaivių įguloms), jūrų ir vidaus vandenų transporto specialistams, atsakingiems už krovinių ar keleivių ir bagažo vežimą (laivų, vežančių keleivius ir (ar) krovinius į (iš) Lietuvos Respublikos jūrų uostus (uostų), kapitonams arba bent vienam iš tokių laivų kapitonų padėjėjų, uostų kapitonams, locmanams), ir panašiai.

10. Įgijusiais trečiąją valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją ir ne žemesnį kaip lietuvių kalbos mokėjimo B2 lygį laikomi asmenys, atitinkantys bent vieną iš toliau nurodytų reikalavimų:

10.1. įgiję pagrindinį, vidurinį, aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, arba specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą lietuvių kalba;

10.2. Lietuvos Respublikoje baigę užsienio valstybių ar tarptautinių organizacijų švietimo programas, jeigu buvo mokoma lietuvių kalbos;

10.3. įgiję vidurinį išsilavinimą užsienyje veikiančioje švietimo įstaigoje, jeigu buvo mokomasi lietuvių kalba arba mokoma lietuvių kalbos;

10.4. 1991 m. ar vėliau Lietuvos Respublikoje baigę vidurinio ugdymo programą, suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, pirminio profesinio mokymo programą kartu su vidurinio ugdymo programa ne lietuvių mokomąja kalba ir išlaikę mokyklos baigimo ar brandos egzaminą, įrodantį lietuvių kalbos mokėjimą.

11. Įgijusiais pirmąją valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją ir ne žemesnį kaip lietuvių kalbos mokėjimo A2 lygį laikomi asmenys, įgiję vidurinį išsilavinimą tautinės mažumos kalba iki 1991 m., jeigu buvo mokoma lietuvių kalbos.

12. Asmenys, išlaikę valstybinės kalbos egzaminą Lietuvos Respublikos pilietybei gauti, laikomi įgiję pirmąją valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją ir ne žemesnį kaip lietuvių kalbos mokėjimo A2 lygį.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [261](#), 2009-04-08, Žin., 2009, Nr. 42-1623 (2009-04-16), i. k. 1091100NUTA00000261

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 "Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [882](#), 2011-07-13, Žin., 2011, Nr. 92-4383 (2011-07-20), i. k. 1111100NUTA00000882

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 "Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo" papildymo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [735](#), 2018-07-25, paskelbta TAR 2018-07-31, i. k. 2018-12675

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo“ pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [889](#), 2021-10-27, paskelbta TAR 2021-10-29, i. k. 2021-22674

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [227](#), 2022-03-16, paskelbta TAR 2022-03-17, i. k. 2022-04915

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [137](#), 2024-02-21, paskelbta TAR 2024-02-22, i. k. 2024-03400

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimo Nr. 1688 „Dėl Valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų nustatymo ir jų taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo